

indeværende Finansaar blev forhøjet ret betydeligt, begrænses til dets nuværende Størrelse, og at der samtidig for paa et rationelt Grundlag at muliggøre en yderligere Udvikling og Fremme af Selskabets gode Arbejde paa de nævnte Omraader aabnes det Adgang til paa samme Maade som andre landøkonomiske Selskaber og Foreninger, der virker for Planteavlens Fremme, at modtage Tilskud af Statskassen efter de herom under 28. Maj 1915 af Ministeriet fastsatte Regler, ifølge hvilke Tilskuddet udgør Halvdelen af Udgifterne ved Arbejdernes Gennemførelse.

Naar Moseundersøgelserne undtages, kan Hedeselskabets Virksomhed paa de oftnævnte Omraader i enhver Henseende ganske sidestilles med de Foranstaltninger under de almindelige landøkonomiske Foreninger, som modtager Statstilskud efter de nævnte Regler, hvis Princip, at Staten yder et lige saa stort Tilskud, som vedkommende Organisation selv anvender, saavel af Organisationerne selv som af de bevillende og administrerende Myndigheder er anerkendt som sundt og godt, idet der ved denne Form for Ydelse af Tilskud af Statskassen altid havest Sikkerhed for, at Statstilskuddet til enhver Tid og paa ethvert Sted staar i et passende Forhold til det Arbejde, der udføres, og alle de Organisationer, der modtager Tilskud efter disse Regler: Landboforeningerne og disses Fællesforeninger, Husmandsforeningerne og Fællesforeningerne af disse, Haveselskaberne, Gartnerforeningerne m. fl., herunder ogsaa Selskabet „Hedebruget“, der samarbejder med Hedeselskabet for Hedens Opdyrkning, har uden Undtagelse alle været særdeles tilfredse med denne Ordning.

For Moseundersøgelseernes Vedkommende er Forholdet derimod et andet. Disse Undersøgelser kan ikke sidestilles med de nys nævnte Virksomheder til Planteavlens Fremme. De maa ifølge deres Natur og Oprindelse betragtes som henhørende blandt de Opgaver, som Staten maa varetage. Undersøgelserne blev paabegyndt efter Initiativ af Professor T. Westermann, der som Medlem af Statens Planteavlsudvalg i 1899 fremsatte Forslag herom i „Fællesudvalget for Mosedyrkning“, som efter Overenskomst mellem Statens Planteavlsudvalg og Hedeselskabet og efter Ministeriets Approbation skulde varetage Statens Forsøgsvirksomhed vedrørende Mose- og Engkultur. Dette Udvalg udarbejdede en Plan for „den grundlæggende Undersøgelse af Danmarks udyrkede Moser“. Formaalet med denne Undersøgelse, der skulde angaa Mosernes Naturforhold, saavel deres Vegetation som Tørvelagets og Undergrundens kemiske og fysiske Beskaffenhed, var at søge tilvejebragt en fuldstændig Oversigt over og Klassifikation af samtlige Mosearealer i Landet til Vejledning ved Forsøgsvæsenets Ordning og Mosernes Kultivering. Undersøgelserne paabegyndtes i 1902 og blev gennemført ved Midler paa Statens Planteavlsudvalgs Budget, paa hvilket der, første Gang for Finansaaret 1904—05, blev stillet en særlig Bevilling paa 2 000 Kr. aarlig til Raadighed i dette Øjemed. I 1908 blev det paa Ministeriets Foranledning vedtaget, at Undersøgelserne ogsaa skulde omfatte Forhold vedrørende Moseindustrien, og de blev derefter underlagt et Udvalg, nedsat af Hedeselskabet og Mose-selskabet, Planen blev ændret og udvidet i Overensstemmelse hermed og Bevillingen forhøjet til 6 000 Kr. aarlig. Men allerede i 1910, da Moseselskabet blev sammensluttet med Hedeselskabet, overtog dette Selskab Arbejdet, og Statsbevillingen hertil, 6 000 Kr., indgik i den samlede Bevilling til Mose- og Engvæsenet og har derefter været anvendt til Lønning af Selskabets Botaniker og Dækning af Udgifterne ved Laboratoriet.

Den under Krigen forcerede Tørveproduktion har imidlertid, som ogsaa anført i Selskabets hermed tilbagefølgende Forslag, medført, at selve Moseindustrien i de sidste Aar har lagt fuldt Beslag paa Lederen og Laboratoriet, saaledes at Moseundersøgelserne har maattet hvile, og Bevillingen saaledes ikke er blevet anvendt efter sin Bestemmelse.

Naar Hedeselskabet derfor nu har ansøgt om en saa betydelig Forhøjelse af Bevillingen til disse Undersøgelser, fra 6 000 Kr. til 30 000 Kr. aarlig, og naar det af Ministeriet fastslaaede Princip — at alle Foranstaltninger, der bekostes af Staten, ogsaa bør varetages af de Statsinstitutioner, som arbejder paa de paa-gældende Omraader — skal gennemføres, hvad Statens Planteavlsudvalg maa finde rimeligt og naturligt, kan en saadan Bevilling ikke gives til Hedeselskabet, men maa stilles til Raadighed for Statens Grundforbedringsvæsen i Forbindelse med Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, og Moseundersøgelserne henlægges